

ΟΙ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

Οικία του αρχιτέκτονα Σ. Κλεάνθους στην Πλάκα

ΟΙ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο αιώνων η ελληνική αρχιτεκτονική διανύει τη μετα-παραδοσιακή περίοδο, που είναι διαφορετικής ιστορικής διαδρομής για κάθε περιοχή. Η διαδρομή της αρχιτεκτονικής εξαρτήθηκε από την υφιστάμενη επιρροή της ανατολικής ή δυτικής κουλτούρας στα νέα εδάφη, τα οποία προσαρτήθηκαν στο σύγχρονο ελληνικό κράτος.

Παραδοσιακή αρχιτεκτονική είναι η αρχιτεκτονική που εξελίχτηκε κατά τη διάρκεια της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής και η οποία καταγράφεται στα σωζόμενα κτίσματα της εποχής πριν την παράδοση τους στο ελληνικό κράτος. Η μετα-παραδοσιακή ελληνική αρχιτεκτονική αφορά διάφορες νεο-παραδοσιακές αναπαραστάσεις που μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις φάσεις:

- του νεοκλασικισμού
- της αναζήτησης της τοπικής ταυτότητας και
- του υβριδισμού

Η τελευταία αναφέρεται στις διασταυρώσεις των άλλων δύο διαδρομών με το μοντέρνο κίνημα.

Η σημειολογία της παραδοσιακής και μετα-παραδοσιακής αρχιτεκτονικής διαχωρίζεται με ευκολία στο επίπεδο των δύο διαστάσεων δηλαδή στο σχέδιο της ρυμοτομίας και της διανομής των οικοπέδων, όπου διακρίνονται οι «φυσικές» διανομές (παράδοση) από τις συστηματικές (μετα-παράδοση). Αντίθετα στο επίπεδο των τριών διαστάσεων της αρχιτεκτονικής, η διαφοροποίηση συγχέεται με την ιστορική διαδρομή κάθε τόπου και με τη δυτική ή ανατολική επίδραση, κατά την τελευταία φάση της «παράδοσης». Η διαφοροποίηση είναι έντονη ακόμη και σε γειτονικούς οικισμούς ανάλογα με τη χρονική στιγμή ανάπτυξής τους και το υφιστάμενο κυρίαρχο αρχιτεκτονικό κίνημα. Μάλιστα είναι έντονη ακόμη και σε περιπτώσεις, όπου το σχέδιο έχει ακολουθήσει παρόμοιους κανονισμούς και οικοδομικούς κώδικες, μια και αυτοί προέρχονται από την αρχαία και βυζαντινή εποχή και εφαρμόζονταν σε ολόκληρο τον ελλαδικό και βαλκανικό χώρο μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα. Οι κανόνες για την αμφιθεατρική διάταξη των κατοικιών επάνω σε λόφους σε σειρές, προσφέροντας θέα και ασφάλεια, εφαρμόζονταν από το 350 π.Χ. την εποχή εξάπλωσης των ελληνικών αποικιών στο μεσογειακό χώρο, ενώ οι κανόνες ύψους των κατοικιών σε σχέση με το πλάτος του δρόμου για τον καλύτερο φωτισμό των ισογείων υφίστανται από την ρωμαϊκή-βυζαντινή εποχή. Οι κανόνες αυτοί, εμπλουτιζόμενοι με αρχές διευκόλυνσης των γειτόνων, τις οποίες επετύγχαναν με εσοχές και προεξοχές, κωδικοποιούνται από τον 6ο μ.Χ. αιώνα και διατηρούνται σε ολόκληρη τη μεταβυζαντινή περίοδο, μέχρι την αρχή της σύγχρονης εποχής, προσφέροντας στην ιδιαιτερότητα του ελληνικού χώρου.

Κατά τη περίοδο της μετα-παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, η υφιστάμενη κατάσταση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κάθε τόπου μελετήθηκε, καταγράφηκε, ενώ παράλληλα και εξελίχθηκε ανάλογα με την επιρροή της κυρίαρχης (νεοκλασικής, αναζήτησης της ταυτότητας ή μοντέρνας) τάσης και των διασταυρώσεων της, η οποία επικρατούσε τη χρονική στιγμή εξέλιξης της.

Αυτή η διαφοροποίηση παρουσιάζεται σε παραδείγματα από τη νήσο Άνδρο, τη νήσο Χίο, το νομό Σερρών, τα νησιά Τήλος, Χάλκη και Σύμη της Δωδεκανήσου και τη νήσο Σαντορίνη.